

Hatmana (Wrapping)**Hatmana with something that adds heat****Talmud Bavli Shabbat 47b**

Mishna: With what may one wrap (food), and with what may one not wrap? One may not wrap with olive waste, nor with refuse, nor with salt, nor with lime, nor with sand, whether it is wet or dry. Not with straw or olive pulp or cloths, and not with grass when they are wet, but one may wrap with them when they are dry.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף מז:

משנה. במה טומנין ובמה אין טומנין? אין טומנין לא בגפת, ולא בזבל, לא במלח, ולא בסיד, ולא בחול, בין לחין בין יבשין. ולא בתבן ולא בזגין ולא במוכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין, אבל טומנין בהן כשהן יבשין.

Talmud Bavli Shabbat 34b

Rava said: Why did they say that one may not wrap with something that adds heat, even before Shabbat begins? It is a decree lest one wraps with cinders that have sparks in them. Abaye said: And let them wrap with them (what is wrong with wrapping with cinders?). It is a decree lest one come to stoke the coals.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לד:

ואמר רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום - גזירה שמא יטמין ברמץ שיש בה גחלת. אמר ליה אביי: ויטמין! - גזירה שמא יחתה בגחלים.

Hatmana with something that doesn't add heat**Talmud Bavli Shabbat 34a**

Rava said: why did they say that one may not wrap with something that does not add heat once it gets dark (and Shabbat begins)? It is a decree lest one come to boil the food. Abaye said: if so, it should also be forbidden immediately before Shabbat! He [Rava] replied: Most pots are boiling (just before Shabbat begins).

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לד:

אמר רבא: מפני מה אמרו: אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשכה - גזירה שמא ירתין. אמר ליה אביי: אי הכי, בין השמשות נמי ניגזרו! - אמר ליה: סתם קדירות רותחות הן.

Shulchan Aruch Orech Chaim 253; 1

One may not wrap things on Shabbat, even with something that does not add heat. However during twilight (before Shabbat begins) one may wrap (with something that does not add heat). One may not wrap with something that adds heat even before Shabbat begins.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רנז סעיף

א

אין טומנין בשבת, אפילו בדבר שאין מוסיף הבל; אבל בספק חשיכה, טומנין בו. ואין טומנין בדבר המוסיף הבל אפילו מבע"י.

you can find more shabbat source sheets from Rabbi Sedley on the

web: www.rabbisedley.com

Wrapping to remove the chill

Shulchan Aruch Orech Chaim

257; 6

It is permitted to wrap something cold on Shabbat with something that does not add heat, in order that it not get any colder, or to remove the chill.

However with something that adds heat, and even to wrap something totally cold while it is still daylight, is also forbidden.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רנז סעיף ו
 מותר להטמין בשבת דבר צונן בדבר שאינו מוסיף
 הבל כדי שלא יצטנן ביותר או כדי שתפיג צינתו;
 אבל בדבר המוסיף הבל, ואפילו להטמין צונן גמור
 ואפילו מבע"י, נמי אסור.

Shulchan Aruch Orech Chaim

257; 5

If one emptied the food from the pot it was cooked in to another pot, it is permitted to wrap it in something that does not add heat.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רנז סעיף ה
 אם פינה התבשיל בשבת מקדירה שנתבשל בה
 לקדירה אחרת, מותר להטמינו בדבר שאינו מוסיף
 הבל.

Shulchan Aruch Orech Chaim 253; 1

This is only when the pot is sitting on a metal stand or on stones, and is not touching the coals. However if a person wrapped it in coals everyone agrees that it is forbidden. [Rema] Others say that even if the pot is standing on the coals, provided it is uncovered at the top, it is not considered wrapped and is permitted. And this is the custom.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רנג
 וכל זה בענין שהה, שהקדירה יושבת על כסא
 של ברזל או ע"ג אבנים ואינה נוגעת בגחלים;
 אבל הטמנה ע"ג גחלים, לד"ה אסור. הגה: וי"א
 דאפי" אם הקדירה עומדת ע"ג האש ממש, כל
 זמן שהיא מגולה למעלה לא מקרי הטמנה,
 ושרי; וכן המנהג.

Shulchan Aruch Orech Chaim 257; 8

However if the cloths (for wrapping) are not touching the pot, even though there is fire underneath, since this is not the normal way of wrapping things it is permitted.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רנז
 ומיהו כל שהוא בענין שאין הבגדים נוגעים
 בקדירה, אע"פ שיש אש תחתיה כיון שאינו
 עושה דרך הטמנה, שרי.

Chazara (Returning)

Talmud Bavli Shabbat 36b

The question was asked: when the Mishna says 'may not put' does that mean 'don't return food to the stove on Shabbat', but leaving food from before Shabbat is permitted, even though the fire is not removed (*garuf*) or covered (*katum*), which is the opinion of Chanania, as is taught in a Baraita:

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לו:
 איבעיא להו: האי לא יתן - לא יחזיר הוא, אבל
 לשהות - משהין אף על פי שאינו גרוף ואינו
 קטום, ומני - חנניה היא. דתניא, חנניה אומר: כל
 שהוא כמאכל בן דרוסאי - מותר לשהותו על
 גבי כירה, אף על פי שאינו גרוף ואינו קטום; או
 דילמא: לשהות תנן, ואי גרוף וקטום - אין, אי לא
 - לא, וכל שכן להחזיר.

you can find more shabbat source sheets from Rabbi Sedley on the
 web: www.rabbisedley.com

Chanania says: Anything which is cooked to the level of ma'achal ben derosai may be left on the stove even though it isn't removed (*garuf*) or covered (*katum*). Or perhaps 'may not put' means 'do not leave things on the stove', unless the fire is removed (*garuf*) or covered (*katum*), and certainly it is forbidden to replace things on the fire during Shabbat.

Shulchan Aruch Orech Chaim

257; 2

A stove from which the coals have been removed or covered with ash, if one removes a pot from it, even on Shabbat it is permitted to return it so long as it is still hot. [Rema And still in your hand], and hasn't been placed on the ground [Rema and your intention is to return it]. This is only to return it to the top of the stove, but it is forbidden to return something inside the stove.

[Rema, and all this is only if it is fully cooked, then it is permitted to return it, even to another stove. But if it is not fully cooked it is forbidden, even to the same stove. Some say that all of this is only if the pot was taken off before Shabbat began and one comes to return it during Shabbat. But if it was removed from the stove on Shabbat, even if it has been placed on the ground it is permitted. This is the custom, to be lenient with our kind of stoves, and they rely on the lenient opinion. However it is good to be stringent (in this). If it has cooled down everyone agrees that it is forbidden.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רנג סעיף ב
 כירה שהיא גרופה וקטומה ונטל הקדירה מעליה אפי' בשבת, מותר להחזירה כל זמן שהיא רותחת. הגה: ועודה בידו (טור), ולא הניחה ע"ג קרקע. הגה: ודעתו להחזירה (טור); ודוקא על גבה, אבל לתוכה אסור. הגה: ודוקא שהתבשל מבושל כל צרכו (ב"י), ואז מותר להחזיר, ואפילו לכירה אחרת, אבל אם לא נתבשל כל צרכו אסור, אפי' לאותה כירה (מיימוני פ"ג). וי"א דכל זה אינו אסור רק כשנטלו מן הכירה מבעוד יום, ולא החזירו עד שחשכה; אבל אם לקחו משם משחשכה, אפי' הניחו ע"ג קרקע מותר (ר"ן פ' כירה וכל בו), וכן נוהגים להקל בתנורים שלנו שיש להם דין כירה, וסומכינו עצמם על דברי המקילין, וטוב להחמיר. מיהו אם נצטנן, לכ"ע אסור (ב"י).

Chazara (Returning)

Conditions for Chazara:

The fire must be covered (with a blech etc.)

The pot may not be placed on the ground

The food must be fully cooked (and food with liquid must be still warm)

One must have intention to return the pot when removing it from the fire

One must keep one's hand on it

Returning is only permitted on top of a stove, not inside an oven

Talmud Bavli Shabbat 38b

Rav Dimi and Rav Shmuel bar Yehuda disagreed, both in the name of Rabbi Elazar. One said: If it is still in his hand it is permitted, but if it has been placed on the ground it is forbidden (to return it to the stove). The other one said: even if it has been placed on the ground it is also permitted. Chezkihah said in the name of Abaye: That which was said, that it is permitted if it is still in his hand, is only when his intention was to return it, but if he didn't have intention to return it, it is forbidden. This

you can find more shabbat source sheets from Rabbi Sedley on the web: www.rabbisedley.com

implies that if it was placed on the ground, even if his intention was to return it, it is forbidden. Others say, Chezkiyah said in the name of Abaye: That which was said, if it was placed on the ground, is only if he didn't have intention to return it, but if his intention was to return it, it is permitted. This implies that when it is still in his hand, even if he didn't have intention to return it, it is permitted. Rabbi Yermiya asked: What about if he hung it on a hook? What about if he placed in on a bed? Rav Ashi asked: What about if he transferred it to another pot? *Teku* (it was left unresolved).

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לח:
 ויפליגי בה רב דימי ורב שמואל בר יהודה, ותרוייהו משמיה דרבי אלעזר אמרי. חד אמר: עוון בידו - מותר, על גבי קרקע - אסור. וחד אמר: הניחן על גבי קרקע - נמי מותר. אמר חזקיה משמיה דאביי: הא דאמרת עוון בידו מותר - לא אמרן אלא שדעתו להחזיר, אבל אין דעתו להחזיר - אסור. מכלל דעל גבי קרקע, אף על פי שדעתו להחזיר - אסור. איכא דאמרי, אמר חזקיה משמיה דאביי: הא דאמרת על גבי קרקע אסור - לא אמרן אלא שאין דעתו להחזיר, אבל דעתו להחזיר - מותר. מכלל שבעוון בידו, אף על פי שאין דעתו להחזיר - מותר. בעי רבי ירמיה: תלאן במקל מהו? הניחן על גבי מטה מהו? בעי רב אשי: פינן ממיחם למיחם מהו? - תיקון.

Mishna Brura 318; 99

According to the *Mechaber* (Shulchan Aruch) once it has cooled down a bit, so that it is no longer yad soledet bo, the prohibition of cooking applies to it. Nevertheless, the custom is to be lenient, and rely on the alternative opinion, provided it has not cooled down completely.

משנה ברורה סימן שיח ס"ק צט
 אף לדעת המחבר כיון שנצטנן מעט מחמימותו ואין הי"ב שוב יש בו משום בישול וכמו שכתבנו לעיל בס"ד המנהג להקל בזה דסומכין בזה איש מקילין כ"ז שלא נצטנן לגמרי:

Shulchan Aruch 318; 15

It is permitted to place something that is fully cooked and dry, meaning that it has no liquid, near to the stove, even in a place where it will reach yad soledet bo. [Rama: Even if it has cooled down completely. If it is boiling, even when it has liquid it is permitted. Some are lenient to say that provided it is not placed directly on the fire, or stove, but just near to it, even if it has cooled down it is permitted. The custom is to be lenient in this if it has not cooled down completely.]

שולחן ערוך אורח חיים סימן שיח סעיף טו
 דבר שנתבשל כ"צ והוא יבש שאין בו מרק, מותר להניחו כנגד המדורה אפי' במקום שהיד סולדת בו. הגה: ואפי' נצטנן כבר. אבל אם הוא רותח, אפילו בדבר שיש בו מרק, מותר. ויש מקילין לומר דכל שאין נותנו ע"ג האש או הכירה ממש רק סמוך לו, אפילו נצטנן, מותר (המגיד פרק כ"ו). ונהגו להקל בזה אם לא נצטנן לגמרי.

Biur Halacha 253

With intention to return - It seems that it is possible to be lenient here since it is a Rabbinic prohibition. When the intention was to return it, even though it was placed on the ground, or if it was still in his hand, even though

ביאור הלכה סימן רנג ד"ה ודעתו להחזירה
 אפשר שיש להקל במלתא דרבנן בדעתו להחזיר אף שהניחה ע"ג קרקע או שעוון בידו ולא היה דעתו להחזיר כשסילקה יכול להחזיר ועכ"פ בעוון בידו ואין דעתו להחזיר מסתברא ודאי שיש להקל לעת הצורך מאחר שגם הרמב"ם השמיטה וכן בהניחה ע"ג ספסל וכדומה והיה דעתו להחזיר מאחר שגם דעת הרב"י כהפוסקים המקילין בזה:

you can find more shabbat source sheets from Rabbi Sedley on the web: www.rabbisedley.com

when he took it of the fire he did not have intention to return it, he may return it. In any case, if it is still in his hand, even though there was no intention to return it, it is certainly permitted to be lenient in cases of dire need, since the Rambam also left out this detail. Similarly if it was placed on a bench or something similar, and the intention was to return it, since even the Beis Yosef agrees with the lenient opinions in this.

Orchot Shabbat chap. 2

(48) If a person made a mistake and took off the pot for Shabbat day thinking that it was the pot for Friday night, and placed it on the ground, there is a difference of opinion amongst the greatest poskim. Some have written that it is permitted to return it to a stove which is covered (R' Shlomo Zalman Auerbach in Shmirat Shabbat K'Hilchato), and others have forbidden to return it (Avi Ezri, and R' Yosef Shalom Elyashiv). If it was placed on the counter or the kitchen table (in this we can be more lenient).

אורחות שבת פרק ב

(מח) טעה והסיר קדרה המיועדת לסעודת מחר בחושבו שקדרה זו מיועדת לסעודה הנוכחית והניחה ע"ג קרקע, נחלקו בזה גדולי ההוראה, יש שכתבו שמותר להחסירה לאש גרופה או קטומה (הגרש"ז אויערבאך בספר שש"כ), ויש שאסרו (ע' בספר אבי עזרי וכן דעת הגר"ש אלישיב שליט"א). ואם הניח הקדרה ע"ג שיש או שולחן המטבח (בזה יש להקל טפי)

Orchot Shabbat chap. 2

(49) If the fire went out and someone wants to move the pot and put it on another fire, some have permitted to transfer it, and others have forbidden it.

(50) If the pot is standing on an electric hotplate and there is a power cut, and then the power comes back on, the Halacha is the same as the previous case.

אורחות שבת פרק ב

(מט) כבתה האש ובא ליטול את הקדרה וליתנה ע"ג אש אחרת יש שהתירו להעביר את הקדרה אל אש אחרת ויש שאסרו.
(נ) אם הקדרה עומדת ע"ג פלטה חשמלית ונפסק זרם החשמל ואחר כך נתחדש הזרם דינו כמבואר לעיל סעיף מ"ט.

Shulchan Aruch 253

If a stove was covered, and the pot was removed on Shabbat, it is permitted to return it while it is still boiling ... but only to the top - inside the oven is forbidden.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רנג

כירה שהיא גרופה וקטומה ונטל הקדירה מעליה אפי' בשבת, מותר להחזירה כל זמן שהיא רותחת... ודוקא על גבה, אבל לתוכה אסור.

Shulchan Aruch 253; 5

It is permitted to put something that is fully cooked (from before Shabbat) on top of another pot of food on Shabbat, for example a pandish (kugel) or similar things, since this is not the normal way of cooking.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רנג סעיף ה

מותר לתת על פי קדירת חמין בשבת, תבשיל שנתבשל מע"ש כל צרכו, כגון פאנדי"ש וכיוצא בהן, לחממן, לפי שאין דרך בישול בכך.

you can find more shabbat source sheets from Rabbi Sedley on the

web: www.rabbisedley.com

Orchot Shabbat chap. 2

(66) There are some who have permitted placing food on top of an empty pot which is placed over a blech or an electric hotplate (heard from R' Shlomo Zalman Auerbach zt"l, and also in Shmirat Shabbat K'Hilchato part 3, chap. 1 footnote 112).

Orchot Shabbat chap. 2

If an electric hotplate is set to turn on later through a timeclock, one may not place something cooked on it, during Shabbat, even when it is not yet switched on.

אורחות שבת פרק ב

(סו) יש שהתירו במקרה שהקדרה הריקנית מונחת על אש גרופה וקטומה או על גבי פלטה חשמלית (כן שמענו מהגרש"ז אויערבאך זצ"ל וכן הוא בספר שש"כ ח"ג פרק א' הערה קי"ב).

אורחות שבת פרק ב

(סח) פלטה חשמלית העתידה להדלק בשבת על ידי שעון, אין להניח עליה תבשיל בשבת אף בשעה שעדיין לא נדלקה.